

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Tripartita Descriptio. Cvivs Pars Prima Episcoporum institutionem, ...
Secvnda Quicquid ad Episcopi est potestatem, ... Tertia Quod ad casuum
reseruationem, ... Methodo Noua, & expedita complectitur

Quæ omnia ad praxim vtriusque fori, interioris scilicet, & exterioris, & ad
iurisdictionis explicationem exigenda continet

Barbosa, Agostinho

Parisiis, M.DC.XXV.

Episcopvs In Visitationibus quomodo procedere debeat? Allegatio LXXIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98639](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98639)

phin. decis. 875. Farin. part. 2. tom. 1. decis. 202. Rota etiam decis. 117. part. 2. divers. Aloys. Ricci. d. praxi resolut. 173. Mari. Antonin. lib. 1. resolut. 104. numer. 1.

198 Et ideo dignus presentatus a maiori parte patronorum est confirmandus, omisso digniori glos. verbo qui maioribus, in dict. capit. quamiam, Perez leg. 2. vers. hoc tamen, titul. 6. lib. 1. Ordin. pag. 151. Molin. de primogenijs, lib. 2. capit. 5. numer. quadragesim. sext. quia non est facienda comparatio zeli ad zelum, seu meriti ad meritum, Roch. verbo honorificum. question. decim. quint. Lambertin. libro secundo parte ter. question. quar. artic. 3. nisi a minori parte sit presentatus dignus, & a maiori indignus, quia talis dignus debet institui, cum scienter presentans indignum pro illa vice amittatur presentandi, cap. cum vos, de officio Ordinarii.

199 Est tamen locus gratificationi, quando duo æque idonei cumulatiue presentati fuerunt, glos. 2. in capit. cum autem, vigesim. quart. de iurepatronatus, Fusc. de visitat. libro secundo capit. 10. numer. 3. Casar de Grassis decis. 1. numer. 9. sub tit. de iurepatronatus, Roch. verbo honorificum. question. decim. quint. numer. quar. Lambertin. d. question. 4. artic. 12. Bonign. decis. trigessim. secund. numero sexto part. 5. Sayr. in floribus decis. sub titul. de iurepatron decis. 3. Aloys. Ricci. d. resolut. 173. numer. secund. Cald. Pereira de renouat. emphyt. question. 17. numer. 33. cum seq. & question. 18. numero vigesimo septim. & de gratificatione multa tradit Tirag. de iure primogen. question. 17. opin. 2. numero tertio 48. Et ideo quando duo æqualiter presentati fuerunt, vnus a duobus patronis, & alter ab alijs duobus, si æqualia sint merita presentatorum, habens instituire poterit optare, & quem voluerit instituire, & sic est locus gratificationi, Ioan. Andr. & Abb. in d. cap. cum autem, Lambertin. libro secundo part. 3. quest. 5. princip. art. 1. numer. 2. Cas. de Grassis de iurepatron. decis. 1. numer. 9. Mari. Antonin. d. resolut. 104. numer. 2. vers. tum demum.

200 Data predicta æqualitate in votis, non tamen in meritis instituendum, magis idoneus debet semper institui, veluti quando plures sunt presentati ab vno patrono, vel equali patronorum suffragio, capit. 3. de iurepatron. Azori. instit. moral. part. 2. lib. 6. capit. 22. quest. 14. Perez de Lára de capellan. lib. 2. cap. 2. numer. 34. Aloys. Ricci. d. praxi resolut. 106.

201 Itaut dignior prætermittitur possit ab instituente appellare, Nicol. Garcia d. part. 9. cap. 4. nu. trigessim. secund. contra alios, quos ibi citat num. trigesimo tertio.

202 Dignior autem est habendus, qui sit de linea fundatoris, stante idoneitate, Roch. verbo honorificum, quest. 18. Lambertin. lib. 2. part. 3. quest. 5. art. 4. Vel si sit diocesanus, Roc. vbi supra, Lambertin. part. 3. quest. 7. princip. art. 4. numer. 5. & artic. 5. Pute. decis. 254. par. 1. Rot. decis. 299. part. 1. in nouiss. Mari. Antonin. d. resolut. 104. numer. 2.

203 Cuius enim præferri debet extero, Cas. de Grassis decis. 1. numer. 12. de iurepatron. Rot. decis. 299. part. 1. divers. Lambertin. d. quest. 5. art. 4. numer. 5. Pute. decis. 254. libro 1. Seraphin. decis. 293. par. 1. Et beneficia oriundis potius quam extraneis sunt conferenda, Flamin. de resignat. lib. 4. quest. 7. Azori. moral. par. 2. lib. 6. cap. 4. quæst. 5. Gonzalez glos. 9. §. 1. num. 37.

204 Vel si sit compatronus a medietate compa-

tronorum presentatus, Lambert. vbi supra artic. 7. 205 Vel si sit intitulatus in Ecclesia, & ordinatus ad titulum illius, secundum text. in cap. postulatisti, de iure patronatus, Roch. verbo competens alicui, quest. 27. Lambertin. dict. quest. 5. artic. 8. Vel si sit nobilior Lambertin. vbi supra artic. 9. Vel si sit potentior, nisi talis potens esset prauus, Lambertin. artic. 10. Vel si sit doctior, Lambertin. artic. 11. Vel si sit senior Roch. verbo in Ecclesia, quest. 4. in fine, & verbo honorificum, quest. 15. colu. 2. Lambertin. d. quest. 5. artic. 13. num. 1. Rota decis. 122. par. 1. divers. Aloys. Ricci. d. resolut. 173. in fine, Mari. Antonin. d. resolut. 104. num. 2. vel si sit pauperior, dummodo Ecclesia non esset debitis onerata, quia tunc diues debet institui, Roch. in d. verbo honorificum qu. decim. quint. cum. 2. in fine, Lambertin. d. question. 5. art. 3.

SYMMARIUM.

- 1 Visitare est excessus inquirere, & inquisitos castigare, ac emendare.
- 2 Episcopi tenentur visitationem per seipso exequi, nisi aliquo legitimo impedimento detineantur.
- 3 Confraternitates, Hospitalia, & collegia laicorum Episcopi tanquam sedis Apostolica delegati tenentur visitare, non obstante quauis exemptione, & immunitate.
- 4 Capitula Cathedralium, & aliarum maiorum Ecclesiarum quomodo sint visitanda ostenduntur.
- 5 Declaratur Concil. Trid. sess. 6. de reform. cap. 4. & sess. 25. de reform. cap. 6.
- 6 Canonici duo a Capitulo eligendi, dum ab Episcopo visitatur, non sunt quotidianis distributionibus priuandi, si quando ea de causa tempore diuinorum officiorum absint.
- 7 Capitula Cathedralium cum visitantur coram adiunctis, ac Episcopi notarius processus est fulminandus.
- 8 Fiscalem suum potest Episcopus assumere ad visitationem Capituli absque eius assensu.
- 9 Episcopus in delictis tam grauibz, quam lenibus contra Canonicos necesse est, ut cum adiunctis procedat.
- 10 Portionarij cum non dicantur de Capitulo possunt corrigi & puniri ab Episcopo sine Capitularibus adiunctis, etiam casu quo de consuetudine, aut privilegio vocem habeant in Capitulo.
- 11 Coadiutores cum futura successione possunt puniri ab Episcopo absque huiusmodi adiunctis, nisi ex forma coadiutoria colligatur omnia illis concessa fuisse privilegia, quæ Canonici habent.
- 12 Canonici absque adiunctis per Episcopum priuari possunt ex causa quod Ordines suos præbendis annexos non susceperint.
- 13 Capitularium peccata, & excessus, potest Episcopus absque adiunctis corrigere, & emendare illa poena, quæ ad morum magis emendationem, quam puniti-nem respiciat.
- 14 Visitare absque adiunctis potest Episcopus Capitulares, & bona suorumq; bonorum administratores.
- 15 Visitare absque adiunctis potest Episcopus corpus Ecclesie Cathedralis, sacramentum, Capellanus, &c.
- 16 Capitulum potest Episcopus conuocare, quando Canonici aliquid deliberandum proponit, nec de re agit ad suum, vel suorum commodum spectante.
- 17 Episcopus vocem in Capitulo non habet.

18 Capitulum convocare potest Episcopus in casibus, in quibus potest esse iudex.

19 Visitatio in inferioribus Ecclesiis, quomodo incipienda, ostenditur.

20 Visitandi ius habet omnis Prælatum ecclesiasticum, cui iurisdictio, & administratio convenit.

21 Legati nati, vel à latere possunt visitare ex officio legationis sibi à Sede Apostolica demandata.

22 Decani, Archidiaconi, Archypresbyteri, & alij inferiores visitandi ius habent, si id longa consuetudine præscripserint.

23 Abbates, Generales, & Priores, Ministri, alijq. Residentes habet ius visitandi in monasterijs Religiosorum suorum.

24 Visitandi potestas Episcopis concessa transit in Capitulum Sede vacante.

25 Capitulum Sede vacante non potest visitare Monasterium canonice exempta, quæ aliquando potest Episcopus ut delegatus sedis Apostolicæ visitare.

26 Capitulum aliquando superstitè adhuc Episcopo ex præscriptione, vel privilegio visitandi ius habet.

27 Visitatores à Capitulo ex præscriptione ius habente visitandi deputati debent esse approbati ab Ordinario.

28 Vicarius generalis ius visitandi non habet, nisi specialiter eidem committat Episcopus.

29 Episcopo visitationem aggredienti non licet proponere edita, quibus subditi incurrant crimina de tegere, multoq. minus proposita pena excommunicatio- nis.

30 Pœna ordinaria in visitatione non sunt imponenda, sed tantum extraordinaria.

31 Visitare licet posset iterum Episcopos Ecclesiis visitatas ab inferioribus, non tamen poterit iterum punire punitos ab eisdem.

32 Appellatio in visitatione, etiam ad sedem Apost. interposita, non impedit, aut suspendit illius executionem, dummodo procedatur sine processu, & sine scriptis.

33 Appellatio admittitur in visitatione à sententia definitiva, quæ suspendit iudicatum.

34 Appellatio dabitur à visitatione si Episcopus procedat in exemptos, seu alios privilegiatos contra eorum privilegia.

35 Appellare quando contigerit in visitatione ab Episcopo suffraganeo, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegato, debet esse ad Metropolitanum quoad devolutum, non quoad suspensum.

36 Distio, etiam, unum casum exprimit, & alium includit.

37 Appellatio à mandato de residendo in visitatione edito non datur ad effectum suspensivum, sed ad devolutivum.

38 Episcopus visitans quando tanquam suspectus recusari possit, ostenditur.

39 Visitatio nullo certo termino præscripto concludi iubetur, sed arbitrio Episcopi relinquatur.

40 Episcopus potest præstituerè terminum Archidiacono ad visitationem expediendam, & præscribere comitatum, & equitatum.

41 Visitatores debent quanto citius possunt se expedire, ne gravem subditos suos expensis.

42 Officiales assumpti ad visitationem expediendam quod salarium possint accipere à visitatis, ostenditur.

43 Visitationis liber plenam inducit probationem quoad visitationem personarum, sacramentorum, & aliorum

pertinentium ad officium visitantis.

44 Pœna quæ sit imposita contra Episcopum in visitatione præter procurvationem ab Ecclesiis aliquid muneris accipientem, ostenditur.

45 Consuetudo, quæ communitates procurant Episcopum visitantem servanda est, quandiu voluerint.

46 Visitans Episcopus clericum civitatis, ubi sita est Cathedralis nullam lucratur procurvationem.

47 Procuratio nulla debetur Episcopo, vel alij visitatori, dum loca specialiter exempta à præstanda procurvatione visitat.

48 Procuratio attentio hodierno Conc. Trid. iure præscribi potest, nec petitur, ubi illam non dandi viget consuetudo.

49 Procurvationem semoto privilegio vel præscriptione, nullum remissio videtur, etiam si testatus fuerit se condonare debita sibi obsequia, siue servitia.

50 Procurvationem nullus visitator accipere potest ab Hospitalibus, & alijs locis leproforum, domorum Dei, pauperum, & infirmorum.

51 Procurvationem à pauperibus clericis nullus potest exigere.

52 Episcopus visitando de proprio intendere tenetur, quando Rector Ecclesiæ est pauper, & ille non indiget.

53 Procurandus à nemine est Episcopus, dum exit ut Sacramentum Confirmationis tantum conferat.

54 Munera qualiacunque, & quomodocunque illi offerantur recipere non potest Episcopus à visitantis ratione procurvationis.

55 Visitator non potest fragmenta notabilia ad domum portare pro erogando pauperibus, sed tenetur illis distribuere, qui sunt in illo loco, quem visitat.

56 Procurvationem pecunia redimere liberum est visitatis, si velint.

57 Virtualium appellatione quæ comprehendantur, ostenditur.

EPISCOPVS IN VISITATIONIBUS QUOMODO PROCEDERE DEBEAT?

ALLEGATIO LXXIII.

1 Episcopus, qui Ecclesiæ suæ sponsus ab Spiritu Sancto positus ad eam regendam ac gubernandam, quam proprio sanguine IESVS CHRISTVS & acquisiuit, & sanctificavit, tenetur commissum sibi gregem omni studio, & conatu ante oculos habere, ut eum ab omni exteriori damno, internisq. animi imminutionibus periculis tanquam vigilans Pastor custodiat. Quemadmodum enim Pastores sæpius gregem suum inuifunt, lustrant, numerant, ne quid eorum incuria pereat, ita Episcopi nulla ratione facilius commissi sibi gregis salutem, ac incolumitatem consulunt, quàm si sæpius eum inuifant, ac lustrant, ac quicquid mali furtim dæmonum arte irrepserit, radicibus extirpandum curauerint.

Visitare enim nihil aliud est, quam excessus inquirere, & inquisitos castigare, & emendare, atq. obseruantiam obligationum iuxta cuiusque personæ, ac rei exigentiam, ubi adhuc viget, conseruare: & ubi deficit, in statum pristinum restituere. Hinc illa Sacri Conc. Trid. sessione 24. de reformatione. ubi emanarunt. Visitationum autem istarum præcipuus

capius sit scopus, sanam, orthodoxamque doctrinam expulsis hæresibus inducere, bonos mores tueri, prauos corrigere, populum cohortationibus, & admonitionibus ad religionem, pacem, innocentiamque accendere: cetera prout locus, tempus, & occasio feret, ex visitantium prudentia ad fidelium fructuum constituere.

2 Hanc cognoscendi, custodiendi, & emendandi oves suas vigilantiam, & studium in visitatione per seipsos personaliter exequendam adhibere tenentur Episcopi, nisi aliquo legitimo impedimento detineantur, quominus id præstare possint, quo non dato singulis annis unusquisque decem suam perlustrare, ac inuicere obligatur, quod si diæcesis adeo ampla sit, & vnius anni spatio commodelustrari, ac circui per Ordinarium non possit, tunc Episcopus singulis duobus annis saltem debet visitationis munus obire, ut habetur in *Concilio Tridentino* d. cap. 3. *Paul. Salced. in praxi de visitatio. part. 1. cap. 1.* in quo si defuerit ouium suarum sanguinem ex eorum manibus Dominus se requisitum minatus est *Ezechiel. cap. 3. & 33.* Debent igitur non solum omnes Ecclesias, & monasteria, sed & alia loca sacra, quæ in sua diæcesi erunt, & sibi subiecta visitare, quæ quidem facultas Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis distribuitur à *Concilio Tridentino* sess. 7. de *reform. capit. 8. & sess. 21. de reformat. c. 8.*

3 Tenentur pariter Episcopi Hospitalia, Confraternitates, & Collegia laicorum, non obstante quauis exceptione, & immunitate, visitare, idque tanquam Sedis Apostolicæ delegati præstare possunt: quæ facultas etiam extenditur ad Ecclesias, quæ nullius diæcesis sunt, ut disponit *Conc. Trident. sess. 25. de reformat. cap. 9.* quod tamen ita intelligendum erit, ut scilicet illarum Ecclesiarum visitatio, quæ nullius sunt diæcesis, ad viciniorem spectet Episcopum. Item monasteria Monialium, quæ immediate Sedi Apostolicæ sunt subiecta ab Ordinariis suis, tanquam Sede Apostolicæ delegatis, visitari, moderari, ac gubernari debent, ut habetur in *Concilio Tridentino* sess. 5. de *Regular. cap. 9.* Tenentur denique Episcopi loca, & personas exemptas, ac singularem aliquo priuilegio quouis modo decoratas, extraordinaria eorum auctoritate, ac iurisdictione, qua tanquam Sedis Apostolicæ delegati funguntur, visitare.

4 Capitula Cathedralium, & aliarum maiorum Ecclesiarum, illarumque personarum, nullis exemptionibus, consuetudinibus, sententijs, iuramentis, concordijs, quæ tantum suos obligent Auctores, non etiam successores) tueri se possint, quominus à suis Episcopis, & alijs maioribus Prælatibus per se ipsos, vel illis, quibus sibi videbitur adiunctis, iuxta Canonicas sanctiones, toties quoties opus fuerit, visitari, corrigi, & emendari, etiam auctoritate Apostolica, possint, & valeant, ut habetur in *Concilio Tridentino* sess. 6. de *reformat. c. 4. & sessione 25. de reformat. c. 6.*

5 Hoc tamen ibi addito, quod quando extra visitationis generalis actum processerit Episcopus, Capitulum in initio cuiuslibet anni eligat ex Capitulo duos, de quorum consilio, & assensu Episcopus, vel eius generalis Vicarius tam in formando processum, quam in ceteris omnibus actibus, usque ad finem causæ inclusiue procedere valeat: quæ Conciliares constitutiones non sustulerunt facultatem, aliàs ex immemoriali, & laudabiliter

obseruata consuetudine, Decano, & Capitulo singulares Capituli, ipsique subiectas personas cummulatiue cum Episcopo, seorsum tam ab eodem, ipsumque Episcopum toties quoties sua auctoritate uti volentem non excludendo, visitandi, corrigendi, & emendandi, quia *Concil.* non dicitur eam facultatem concessisse Episcopo priuatiue, quo ad alios inferiores Ordinarios, de quorum exclusione non constat, & ab eis debite punitus non est cogendus coram Episcopo denuo se purgare, vel ab eodem iterum puniri, ita referunt *decisum Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 154. numer. 40. Gonzalez ad reg. 8. Cancell. §. 2. proam. num. 21. Armendar. d. tit. 6. de visitat. numer. 28. Nicol. Garcia de benefic. par. 3. cap. 2. num. 194. declarat. 3.* Illam vero *Concilij* in d. capit. 6. dispositionem intellige procedere tantummodo in Capitulis exemptis, ut censuit *Rota Romana decis. 121. 205. & 308. part. 2. diuersi.* & apud *Seraphim. decis. 743.* ubi fuit dictum, quod cum Ecclesia Galigenis non sit exempta, non possit in eam locum habere dispositio *Concilij*, & ita quoque declarauit *Sacra Congregatio*, prout referunt *Armendar. in addit. ad recopil. legum Nauarrae libro 1. tit. 17. l. 7. de Episcopis, numer. 88. Alos. Ricci in praxi fore eccles. decis. 566. in prima editio. & resolut. 488. in fine, in secunda editione, & in collect. decis. collect. 751. in princ. praxis Episcop. par. 1. verbo Capitulum, §. 9. pagina 84.* Amplius etiam procedere in Collegiatis, non solum exemptis, sed etiam habentibus concordias, tenuit *Rota* apud *Far. decis. 709. n. 3. & decis. 715. n. 2. in 1. collect.* Illas vero, quæ à Sede Apostolica sunt confirmata non comprehendit *Concil.* in d. capit. 6. ut censuit *Sacra Congreg. teste Armendar. d. tit. 6. de visitat. numer. 67.* Unde sub illo decreto non comprehenditur Collegiata in Cathedrali erecta, quæ prius non erat exempta, sed in omnibus Episcopo subiecta, ut censuit *Sacra Congregatio* teste *Armendar. loco proxime citato.*

6 Duo illi Canonici à Capitulo eligendi, quorum consilium, & assensum, tam in formando libello, quam in ceteris omnibus actibus usque ad finem causæ inclusiue Episcopus, seu eius Vicarius adhibere debet, dum extra visitationem contra aliquam personam Cathedralium, vel Collegiarum Ecclesiarum procedere voluerit, si quando ea de causa sine fraude tempore diuini officiorum eos abesse contingat, priuandi non sunt quotidianis distributionibus tanquam absentes, propter Ecclesiæ utilitatem ex officio sibi attributo, ut resoluit *Moneta de distribut. quotid. p. 2. quest. 8. num. 19. in vlt. impress.*

7 Et coram eisdem adiunctis ab Episcopi notario processus est fulminandus, etiam in iudicialibus, & extra iudicialibus correctionibus, & tenetur visitans dare assumptum, si repererit aliquod delictum carceratione, vel castigatione dignum, ut censuit *Sacra Congreg. teste Armendar. d. lib. 1. tit. 6. de visitat. num. 61. & 62.*

8 Ac etiam potest Episcopus suum fiscalem assumere, vel alium quem voluerit deputare sine Capituli consensu, ut ibi interueniat, quia Capitulum nullum ius habet in electione fiscalis, qui interuenire solet in criminibus Canonicorum reorum, sed eius electio ad Episcopum solum spectat, refert à *Sacra Congreg. decisum Armendar. d. lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis nu. 91. & 92.*

9 In delictis tam grauib, quam leuib, contra Canonicos necesse est ut cum adiunctis procedat

Episcopus, vt tenuit *Rota in vna Cartaginensi iurisdictionis* 27. Nouembris 1585. coram Illustriss. Seraphino, vt patet in eius decis. 710. quam refert *Aloyf. Ricci. d. resolut. 488. num. 4. vbi numer. 5.* ampliat procedere etiam in leuibus, in quibus non est opus tela iudiciaria, & refert censuisse *Sacram Congreg. in vna Cadicen. statutorum* 17. Iunij 1580. Et sine huiusmodi adiunctis non deuoluitur ad Episcopum facultas procedendi contra aliquem ex Capitularibus, si ipsi adiuncti, requisiti cum eo procedere negligant, vel reculent, ita declarante *Sacra Cong. vt refert Armendar. d. l. 7. de Episcopis num. 89. & 90.*

10 Solus tamen Episcopus potest sine adiunctis Capitularibus ad correctionem, & punitiorem portionariorum procedere, quia non dicuntur de Capitulo, vt fuit decifum in *vna Gerunden. annuversariorum* 1566. coram Domino de Grassis in decis. 411. part. 1. diuers. & etiam casu quo portionarij de consuetudine, aut ex priuilegio Apost. vel Ecclesie statuto in Capitulo habeant, vel vt plurimum, vocem, vt censuit *Sacra Congreg. teste Armendariz. d. l. 7. de Episcopis numer. 91.* nisi consuetudine, vel statuto sit, vt contra illos Episcopus sine adiunctis non procedat, vt fuit resolutum in *Rota in vna Calciaten.* 25. Februarij 1611. coram Atrebaten. & tunc etiam poterunt in adiunctos, & coniudices eligi, vt censuit *Sacra Congregat. de mense Aprilis* 1614. teste *Aloyf. Ricci. d. collect. 751. in fine.*

11 Contra coadiutores cum futura successione non tenetur Episcopus cum huiusmodi adiunctis procedere, nisi ex forma coadiutorie colligatur ipsi coadiutori concessa fuisse omnia priuilegia, quae habent canonici, vt censuit *Sacra Congreg. teste Nicol. Garci. in addit. ad suum tract. de benef. p. 4. cap. 5. num. 96.*

12 Sine adiunctis potest etiam Episcopus procedere ad priuationem canonicorum, ex causa, quod Ordines suis praebendis annexos non susceperint, & ita censuit *Sacra Cong. prout referunt Nicol. Garcia p. 3. cap. 4. num. 22. Aloyf. Ric. d. resolut. 488. num. 2. & 3.*

13 Potest etiam Episcopus absque praedictis adiunctis corrigere, punire, & emendare excessus, ac peccata Capitularium, quos correctione, & punitio dignos repererit, non tamen poena ordinaria, sed ea quae morum magis emendationem, quam punitiorem respiciat, ita decifum refert *Armendariz. d. tit. 6. nu. 39. & n. 77. similiter à Sacra Cong.*

14 Declaratum asserit posse Episcopum visitare solum Capitulares, & bona, eorumque bonorum administratores, vel cum quibus sibi videbitur adiunctis, de quo etiam *Nicol. Garcia p. 3. capit. 2. numer. 198. in 10. & 11. declarat.* qui ampliant posse etiam solum Episcopum visitare fabricam.

15 Potest denique absque huiusmodi adiunctis Episcopus visitare corpus Ecclesie Cathedralis, Sacramentum, reliquias, vestes, ornamenta, ceteraque ad cultum diuinum destinata: item & capellas, capellanas, dotationes, annuversariorum institutiones, memorias defunctorum, pia opera, vel res, aut bona fabricae, vel Ecclesie, vt censuit *Sacra Cong. teste Armendar. d. tit. 6. de visitat. num. 123.*

16 Illud in praesenti aduertendum duxi Episcopum eo dumtaxat casu habere facultatem conuocandi Capitulum quando canonicis aliquid de liberandum proponit, nec de re agit ad suum, vel suorum commodum spectante, neque prohibetur eidem quominus Capitulum suo arbitrio conuocet, ita refert decifum *Armend. d. l. 7. de Episcopis, n. 95.*

17 Et tamen in eo vocem non habet, ex eodem *Armend. loco proxime citato, nu. 84. Galet. in margarit. casuum consil. verbo Episcopus antepen.*

18 In illis igitur calibus spectantibus ad Episcopalem dignitatem, in quibus Episcopus potest esse iudex, conuocare poterit Capitulum, secus vero in alijs, in quibus iudex esse non potest *Armend. d. num. 95.* Quam denique potestatem habeat Episcopus in Capitulo, declarat *Aloyf. Ric. in practi. aurea resol. 214.*

19 Post Cathedralis Ecclesie visitationem ceteras ciuitatis Ecclesias, & deinde reliquias in diocesi sitas, monasteria, pia & religiosa loca, clericum, & populum visitabit Episcopus. Et prius Praeful siue visitator (exemplo *Christi Domini, Matt. 11.*) qui cum templum Hierusalem visitare vellet duos ex discipulis suis praemittit, qui aduentum eius praenuntiarent, in omnem ciuitatem, oppidum, & locum, quo erat ipse venturus nuncium cum litteris Pastoralibus, ac mandato manu chirographi sui, ac notarij, quem secum ad visitationem peragendam ducet sub scriptis, mittere debet, vt sex, aut octo diebus saltem, plus, minusve de aduentu suo subditi visitandi certiores fiant, vt se ad visitationem recipiendam congrue iuxta status sui conditionem praeparare possint, ac diligentius, quid vnicuique eorum ex officio praestandum sit, considerare, ac praemeditari, ne imparatos eos offendat visitator, qui si fuerit ipsemet Praefatus processionaliter à Clero recipendus est, *Fusce. de visitat. lib. 1. cap. 4. num. 10.*

20 Visitandi ius & potestatem habet omnis praefatus ecclesiasticus, cui iurisdicctio, & administratio conuenit *cap. 1. §. hanc, de censib. in 6. post Federic. Calder. Oldrad. & alios Azeri. instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 40. quaest. 6.*

21 Quare visitare possunt ac demum iure ordinatio praeter Romanum Pont. Legati à latere ex officio legationis sibi à Sede Apost. demandata *cap. cum Apostolus, de censib. Item legati Pontificij, qui non sunt à latere, sed dicuntur nati, quibus legatio Apost. competit ratione dignitatis, in qua sunt constituti, cap. cum instantia, cap. procuratores, de censib. Item etiam Legati Apostolici, qui Missi, siue Nuntij Apostolici nuncupantur, si visitandi onus eis sit specialiter impositum, vel si virgens aliqua necessitas visitationem postulet *d. cap. cum instantia, d. cap. procuratores, Fusce. de visitat. lib. 1. cap. 2. num. 9.* ampliando ad Patriarchas, Primates, & Archiepiscopos, *Azeri. d. cap. 40. g. 6. vers. quare.**

22 Decani, Archidiaconi, Archipresbyteri, Plebani, & alij inferiores visitandi ius habent, si id longa consuetudine praescripserint, *c. super eo, & c. cum Apostolus, de censib. De quibus noue Conc. Trid. sess. 24. de reformatione, c. 3.* ita disponit. Archidiaconi autem, Decani, & alij inferiores in his Ecclesijs, vbi haecenus visitatione exercere legitime consueuerunt, debeant quidem assumpto notario, de consensu Episcopi, decem per se ipsos tantum visitare, refert *Felician. Comens. in manu. visitat. libr. 1. tit. 3. vers. Archidiaconi.*

23 Competit denique visitandi ius Abbatis,

Generalibus, Prioribus, Ministris, alijsque prædistentibus in monasterijs religiosorum, vel deputatis in iisdem, cap. in singulis, cap. ea qua, de statu monach. Sic & Abbatibus, & alijs mulieribus Regularibus in monasterijs in quibus degunt, & in alijs eorum iurisdictioni subiectis, Clement. attendentes, in princ. de stat. monach. Fust. d. capit. 2. n. 14. Azor. d. c. 40. quest. 8. & 9. Felician. Comen. d. tit. 3. vers. visitatores.

24 Visitandi potestas Episcopis concessa transit in Capitulum Sede vacante, quod potest visitare Ecclesias Episcopatus subiectas, vt resoluunt Quaranta in summ. Bullarj, verbo Capitulum Sede vacante, vers. quibus sic prælibatis, pagina 134. Azor. dist. li. 3. c. 37. q. 14. vbi q. 15.

25 Tenet quod non potest visitare Monialium cœnobio exempta, quæ aliquin potest Episcopus, vt delegatus Sedis Apostolicæ, & ita censuit Ror. in una Burgentin. iuris visitandi 1588. coram D. Orano, vbi agebatur de visitando monasterio Monialium non exempto à iurisdictione Episcopi, & fuit ibi dictum Capitulum Sede vacante illud visitare posse, refert Aloys. Ricci. in praxi fori ecclesiastici decis. 609. in prima editione, & resolut. 533. in secunda edit. vbi asserit procedere, etiam quando Sedes Episcopalis quali vacat, veluti Episcopo ab hostibus, vel paganis capto, vt fuit dictum in eadem Burgen. 10. Martij 1597.

26 Aliquando tamen Capitulum superstitie adhuc Episcopo ex præscriptione, vel priuilegio visitandi ius habet, vt habetur in Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 3. vers. visitatores, Azor. dist. lib. 3. cap. 40. q. 8.

27 Et tunc visitatores à Capitulo deputati debent esse approbati ab Ordinario, vt decium refert Armendar. dist. l. 7. de Episcopis, nu. 110.

28 Vicarius autem generalis hoc ius visitandi non habet, nisi specialiter eidem committat Episcopus, vt resoluunt Rebuff. in praxi benef. tit. in forma Vicariatus, num. 100. & 101. Sbroz. de Vicario Episcopi lib. 2. quest. 120. num. 2. Fust. dist. cap. 2. num. 18. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 3. c. 45. q. 4. Volin. de potestate Episcopi cap. 4. §. 7. vers. tertio nec visitare, Narbon. de appellatione à Vicario ad Episcopum p. 1. numer. 224.

29 Non licet Episcopo visitationem aggredienti proponere edicta, quibus subditi iubeantur crimina detegere, multo que minus proposita pœna excommunicationis, ita censuit sacra Congreg. teste Armendar. dist. tit. 6. de visitatione, l. 5. §. 2. n. 16.

30 Nec etiam potest in visitatione pœnas ordinarias delictorum imponere, sed tantum extraordinarias, quæ magis morum emendationem, aut correctionem, quam ordinariam delicti vindictam respiciant, idem Armendar. loco proxime citato num. 11. & licet possit iterum visitare Ecclesias visitatas ab inferioribus, vt in terminis Concil. Trident. dist. cap. 3.

31 Non tamen poterit iterum punire punitos ab eis, nec ab eis absolutos cogere ad innocentiam suam demonstrandam, idem Armendar. dist. l. 7. de Episcopis, num. 111.

32 In ijs, vbi de visitatione, aut morum correctione agitur, proceditur omni, & quacunque appellatione, seu querela, etiam ad Sedem Apostolicam interposita, semota, quæ executionem nullo modo impedire, aut suspendere potest Concil. Trid. sess. 24. de reformat. cap. 10. Lancel. de attentat. & innotat. ap.

pellat. pendente, limit. 18. in princip. num. 6. Rugin. de appellat. §. 2. cap. 3. nu. 6. Marchesan. de commission. par. 1. de commissione appellationum extra curiam Romanam ca. 6. num. 78. in secunda impressio, quos refert Aloys. Ricci. in praxi aurea resolut. 7. num. 1. dummodo Episcopi procedant sine processu, & sine scriptis, etiam carcerando, & carceratos detinendo, quo casu si carcerati appellant, potest Iudex appellationis cognoscere de prætenso excessu in corrigendo: sed interim non impeditur, aut suspenditur executio eorum, quæ ab Ordinario sunt decreta, Sed si Episcopus formato processu, & seruatis seruandis procedat, non habet locum dispositio Concil. in dist. capit. 10. sess. 24. de reformat.

33 Sed à sententia definitiua tantum admittitur appellatio, quæ suspendit iudicatum, ita resolut Francisc. Leo in thesauro fori ecclesiastici par. 2. c. 2. num. 77. & late de hac materia vide Curiam Philip. par. 1. §. 7. numer. 10. Soar. de Paz in praxi tom. 2. part. 5. cap. vni numer. 14. Armendar. dist. tit. 6. de visitat. num. 104. cum sequentibus.

34 Dabitur etiam appellatio, si Episcopus procedat in exemptos, seu alijs priuilegiatos, contra eorum priuilegia, Marchesan. dist. num. 78. Aloys. Ricci. d. resolut. 7. num. 3. vers. verum.

35 Quando in visitatione regulariter appellari contigerit ab Episcopo suffraganeo, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegato, debet appellari ad Metropolitanum quoad deuolutiuam, non quoad suspensiuam, vt decium referunt praxis Episcop. part. 2. verbo visitatio, §. 3. & alia praxis noua part. 2. cap. 3. numer. 61. Aloys. Ricci. in praxi aurea resolut. 449. numer. 2. prope finem, & resoluunt Cochier. de iurisdic. Ordinarij in exemptos, part. 2. quest. 14. numer. 5. Thom. Valasc. allegat. iuris, tom. 1. allegat. 70. numer. 5. in fine.

36 Ratio est, quia propter dictionem illam, etiam, quæ vnum casum exprimit, & alium includit, vt tenent plures à me citati in remission. de diction. & clausul. dist. 95. vtramque potestatem ordinariam scilicet, & delegatam Episcopus habere dicitur, iuxta notata per me allegat. 92.

37 Sic etiam à mandato de residendo in visitatione edito non datur appellatio ad effectum suspensiuum, sed ad effectum deuolutiuum tantum, prout decium refert Armendariz disto tit. 6. de visitat. numer. 2. & resoluunt Mari. Antonin. vari. libro 1. resolut. 85. numero 10. & resolut. 119. numer. 14. Aloys. Ricci. in praxi fori ecclesiastici resolut. 476. num. 5. in fine, & in praxi aurea resolut. 7. in fine.

38 Episcopus visitans tanquam suspectus recusari non potest, nisi modum in visitando excesserit, prout decium referunt Marc. Anton. Genues. in praxi Archiepisc. capit. 21. praxis noua Episcop. loco proxime citato, vbi etiam resolut, quod quando proceditur compilato processu, recusari potest si sit suspectus, & ab eo licite appellatur appellatione non solum deuolutiua, sed etiam suspensiuam. Super quo rescripsit S. D. Paulus Quintus felix recordationis Archiepiscopo Portugalen. his verbis, Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolicam benedictionem. Fraternitatis tuæ nomine nobis nuper expositum fuit, quod visitationes, quæ in tua diocesi in vim Decretorum Concilij Tridentini, & alijs legitime sunt, sæpius impediuntur, eo quia visitati Prælatum, seu alium legitime visitantem suspectum allegant, in magni diuini cultus, præsertim

& fabricæ Ecclesiarum præiudicium. Quamobrem nos huiusmodi abusum tollere volentes, supplicationibus tuo nomine super hoc humiliter porrectis inclinati, de consilio venerabilium Fratrum nostrorum Sacre Rom. Ecclesiæ Cardinalium Sacri Concilij Tridentini interpretum, Apostolica auctoritate, tenore præsentium declaramus Episcopum, vel alium, cui id legitime competit, visitantem non posse vti suspectum recusari, non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque in contrarium facientibus quibuscunque. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 29. Octobris 1610. Pontificatus nostri anno sexto. S. Cobelutius. Venerabili fratri Gondisaluo Episcopo Portugalen. Antea quoque decisum à Sacra Congreg. fuerat Episcopum visitationem aggredientem, atque etiam in præparatoria inquisitione non posse vti suspectum recusari, neque probatione, vel allegatione suspicionis impediri, quominus poena extraordinaria, quæ morum correctionem, & emendationem respiciat visitatos afficere possit, prout refert *Armen. d. tit. 6 de visit. l. 5. §. 2. n. 8. & numer. 7.* allerit hoc verum, dum tamen in ea processum non compleat, & se intra visitationis terminos contineat.

39 Nullum certum tempus præscriptum est intra quod teneatur Episcopus visitationem concludere, sed arbitrio ipsius relinquitur, quod tamen debet esse discretum, & moderatum, refertur decisum *Aloys. Ricci. in praxi fori ecclesiastici decif. 717. in prima edit. & resolut. 708. numer. 2. in secunda editione, Armen. d. l. 7. de Episcopis, numer. 113.* Potest tamen ipse Episcopus præstituer terminum Archidiacono ad visitationem expediendam, & præscribere comitatum, & equitatum, ne oneri sit Ecclesijs quas visitauerit, ita *Sacra Congregat. censuit, vt per praxim nouam Episcop. par. 2. capit. 3. de visitat. quorumvis exemptorum, nu. 62. pag. 213.*

40 Visitatores debent, quando citius possunt, se expedire ne grauent subditos suos expensis, & studeant quam celerrime debita cum diligentia visitationem ipsam absoluere, & ne se occupent alijs negotijs ad visitationem non pertinentibus, prout tam iuris diuini, quam humani auctoritatibus probat *praxis Episcop. par. 1. verbo visitatio c. 5. ad finem. versic. præterea, super quod Conc. Bracharen. 4. alt. 2. cap. 5.* ita censuit: visitatores plures vno die Ecclesias, quam duas ne visitent, nisi forte ob tenuitatem, & viciniam; & ne tunc quidem plures vno die, quam tres, sic enim maturius, & diligentius visitationis munus absoluent, quod nimia festinatione solet aliquando negligentius geri: Episcopi vero, quot ipsi vna die visitare commode possint pro sua prudentia statuunt. Deinde in prædicto Concil. eadem alt. 2. cap. 1. sic habetur. Vt autem expeditius aut visitationis salutari munere fungi possint, præcipit singulis Sancta Synodus, vt in suo equestri comitatu non plures, quam octo comites habeant, eoque numero includant necessarios etiam visitationis ministros. Curabunt autem imprimis, vt tam visitationis adiutores, quam familiares, & domestici nullam visitatis molestiam exhibeant, sed Christianæ potius frugalitatis, & modestiæ exemplum præbeant.

41 Vnde Cancellarius, Auditor, Scriba, vel

Notarius Episcopi non possunt quicquam accipere à visitatis pro scriptura processus visitationis: pro copia tamen actuum, seu decretorum visitationis ab eis, qui ea petunt, licite competentem mercedem petere possunt, *Navarr. cons. 1. de censibus in nouis, praxis noua Episcop. dist. cap. 3. numero 63. vers. neque cancellarius, quamuis altera praxis dicto verbo visitatio, §. 6. dub. 4. allerat Secretarium, vel Scribam non posse aliquid recipere pro suis laboribus scribendo, vel transcribendo, vel dando copiam ipsius visitationis.*

43 Cuius visitationis liber plenam inducit probationem, quoad visitationem personarum, Sacramentorum, & aliorum pertinentium ad officium visitantis, prout decisum refert *Aloys. Ricci. in praxi fori ecclesiastici decif. 611. in prima edit. & resolut. 535. in secunda editione, & resoluunt Capitaque, decif. 158. part. 2. Pavin. de visitat. quest. 4. numer. 24. & 34. late Mart. Antonin. variar. resolut. lib. 1. resolut. 110. à princip. vbi numer. 13. tener in visitationibus procedendum summarie, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij, ac sine visitandorum citatione, cum saltem virtualiter citati censentur per edictum generale, quo monentur ad interellendum.*

44 In visitatione præter procuracionem ab Ecclesijs, Episcopus nihil muneris accipere potest, non tantum ipse, sed nec etiam quique suorum, sub poena maledictionis, & interdicti ingressus Ecclesiæ, ac restituendi duplum infra mentem, & post mentem, non obstante remissione partium *cap. 1. §. prohibitiones, & capit. exigit, de censibus, lib. 6. innouata à Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 3. Surd. de aliment. tit. 1. quest. 64. numer. 6. & tit. 4. quest. 22. Azor. institut. moral. part. 2. lib. 3. cap. 42. quest. 9. Marc. Anton. Genues. in man. Pastorum cap. 35. numer. 2.* Sub qua prohibitionem non censetur sublatum cathedraticum, quod singulis annis exigi solet ab Ordinario, tam in visitatione, quam extra, prout decisum refert *Armen. d. tit. 6. de Episcopis, numer. 115.*

45 Si consuetudo esset, vt communitates procurarent Episcopum visitantem, seruanda est, quando vulerint, ipsi tamen cogendi non sunt si recusent, ita *Sacra Congreg. apud eundem Armen. loco proxime citato numer. 122.* Et si extat consuetudo, vt Episcopo diocesim visitante à laicis ei victualia ministrarentur, Vicario autem visitante ab Ecclesiarum Rectoribus, seruanda etiam est, dummodo in illa laici sponte perseuerent, vt refert decisum idem *Armen. loco proxime citato numer. 119.*

46 Dum Episcopus visitat clerum ciuitatis, vbi sita est Cathedra, procuratio illi nulla debetur, prout sapius *Sacra Congregat. respondisse refert praxis noua Episcop. par. 2. cap. 3. numer. 65.* Ali tamen debet à Rectore Ecclesiæ, etiam si facta visitatione possit recipere se in domum suam, *cap. venerabilis de censibus, Surd. de aliment. tit. 4. quest. 22. numer. 9. Azor. dist. cap. 42. quest. 4.* Verum post *Concil. Trid. dist. cap. 3.* per illa verba, pro temporis tantum necessitate, & non vltra, contrarium mihi videtur tenendum, quando Episcopus possit redire ad domum, quod tener *Marc. Anton. Genues. dist. cap. 35. numer. 9.* quamuis Episcopus recipere posse procuracionem, etiam si Ecclesia Episcopatu contineatur.

qua sit, & etiam si domum suam ad prandium reuertatur, teneat *Paul. solod. in praxi visit. part. 2. cap. 1. vers. expedita, pag. 43.*

47 Nec etiam Episcopo, vel alij visitatori procuratio debetur, dum loca specialiter exempta à prestanda procuratione visitant, eadem praxis noua dict. numer. 65. *Frat. Emma. quæst. Regular. tom. 2. quæst. 63. artic. 7. vers. quarto, Azor. dict. capit. 42. quæst. 2.* nam licet de iure communi procuratio præscribi non poterat, cap. cum ex officio, de præscript.

48 Hodie tamen ex noua dispositione *Concil. Trid. in dict. cap. 3. præscribitur*, nec peti potest, ubi illam non dandi viger consuetudo, praxis noua Episcop. d. cap. 3. in fin. *Stephan. Gratia. discept. forens. cap. 57. nu. 19.*

49 Nullus tamen semoto priuilegio, vel præscriptione, visitationem, aut procurationem ipsam remissile videtur, etiam si testatus fuerit se condonare debita sibi obsequia, siue seruitia, cap. cum venerabilis, de censibus, *Boer. decisi. 133. a num. 5. Azor. dict. c. 42. q. 11. vers. potest quoque.*

50 Item nec Episcopus, aut alius visitator potest procurationem accipere ab Hospitalibus, & alijs locis leproforum, domorum Dei, pauperum, & infirmorum, nec ab Ecclesia paupere, quia debet gratis visitare, ita resoluit *Marc. Anton. Genuens. dict. cap. 35. num. 9. vers. nono, & decimum referunt praxis noua Episcop. loco proxime citato, & altera praxis par. 2. verbo visitatio, §. 6. dub. 7. Francisc. Leo in thesauri fori ecclesiast. par. 2. cap. 16. a n. 41.*

51 Item nec à pauperibus clericis procurationem exigere debet Episcopus, ita *glos. verbo prægrauari, in cap. cum instantia, de censibus, Tirac. de nobilit. ca. 29. num. 43.*

52 Nam Episcopus visitando de proprio expendere tenetur, quando Rector Ecclesiæ est pauper, & illa indiget, *surd. dict. tit. 4. q. 22. n. 6.*

53 Hinc denique Episcopus exiens per villam, & oppida, ut Sacramentum Confirmationis tantum conferat, à nemine est procurandus, prout *sacram. Cardin. Congregat. decidisse testis est Armendar. dict. l. 7. de Episcop. num. 22. & resoluit Paul. solod. in praxi de visitat. par. 1. c. 5. in med.*

54 Munera itaque qualiacunque, & quomodo-cunque illi offerantur, recipere non potest Episcopus à visitatis ratione visitationis, ut innuit *Concil. in dict. cap. 3. nec etiam comestibilia, ut illa secum asportet, prout ex Imol. & Anchar. in Clem. 2. de censibus, tenent praxis noua Episcop. dicto loco num. 73. Marc. Anton. Genuens. dicto cap. 35. nu. 7. vbi n. 6.*

55 Resoluit, quod nec fragmenta notabilia ad domum portare potest pro erogando pauperibus, sed tenetur illis distribuere, qui sunt in illo loco, quem visitat, & num. 5. tenet, quod Episcopus etiam finita visitatione, dum discedit à locis visitatis, recipere non potest munera. Vnde visitator id quod per victum sibi necessarium contingebat, non potest in pecunia taxare praxis Episcop. d. d. verbo visitatio, §. 6. dub. 2.

56 Liberum tamen erit visitatis, si velint, pecunia redimere procurationem, & tunc visitator tenetur recipere in ea specie, qua fuerit oblata, ut resoluit praxis noua Episcop. dict. c. 3. n. 64. in fine.

57 Appellatione victualium expensarum comprehenduntur illæ, quæ consistunt in victu; non autem illæ, quæ concernunt alia necessaria personæ, ut ait praxis Episcop. verbo visitatio, §. 6. dub. 1.

Et solum obligantur visitati providere procurationem, siue alimenta illius dici, quo visitat pro ipso, & suo moderato comitatu; praxis noua dict. numer. 64. in princip. Vecturas tamen, & feraturas equorum præstare non tenentur, praxis Episcop. dicto verbo visitatio, §. 6. dub. 3. altera praxis noua dict. cap. 3. num. 63. in fine, *Marc. Anton. Genuens. dict. capit. 35. numer. 9. in fine, & numer. 10.* Si visitator tamen sit Prælatus à Summo Pontifice delegatus, tunc ei debentur mercedes equorum, & viaticum, ut de loco ad locum transire commodè possit, *glos. verbo si voluerint; in Clement. 2. de censibus, Azor. dict. cap. 82. q. 8.*

S V M M A R I V M.

- 1 Visitare potest Episcopus tanquam Sedis Apostolice delegatus exempta loca stemmo Pont. immediate subiecta.
- 2 Exempta loca ab Episcopi iurisdictione, sed alteri Prælato subiecta, Episcopus non visitat, sed ipse Prælatus.
- 3 Visitari potest Episcopus quoscunque Clericos exemptos, Præbendarios, &c. ratione beneficiorum in sua diocesi existentium.
- 4 Episcopus non potest extra visitationem clericos à se exemptos corrigere, ac punire.
- 5 Visitari potest ab Episcopo proximiori Ecclesia secularis nullius Diocesis.
- 6 Exemptio à visitatione non comprehenditur sub generali concessione exemptionum.
- 7 Visitandi parochiales Ecclesias nullius diocesis proximior Episcopus facultatem habens, habet etiam auctoritatem emendandi, corrigendi, & puniendi tam in capitula, quam in membris.
- 8 Vicarius à Capitulo Sede vacante, uti proximior non habet potestatem visitandi Ecclesias seculares nullius diocesis.
- 9 Beneficia exempta visitant Episcopi tanquam delegati Sedis Apostolice in qua iurisdictione cum sit delegata non succedit Capitulum.
- 10 Prælati inferiores habentes iurisdictionem quasi Episcopalem uti proximiores Ecclesias seculares exemptas non visitant.
- 11 Visitandi ius habet Episcopus in omnibus Ecclesiis intra fines suæ diocesis existentibus.
- 12 Visitare potest Episcopus omnes Parochiales suæ diocesis, in quibus sunt sacerdotes seculares, licet Ecclesia sint Regularibus subiecta.
- 13 Episcopus per seipsum Ecclesias exemptas visitare potest, licet inferioribus Prælatis sint subiecta.
- 14 Visitare potest Episcopus Ecclesias curatas unitas monasterio, & ponere in eis vicarios perpetuos, siue temporales, quamvis uniantur monasterio exempto aliena diocesis, vel alij, quod sit Ordinis caput.
- 15 Monasteria commendata, in quibus non viger regularis observantia quamvis exempta, Episcopus etiam tanquam sedis Apostolice delegatus singulis annis visitat.
- 16 Episcopus in monasterijs commendatis, ubi Regularis observantia viger, debet eorum superiores monere, ut ipsi visitent, & corrigenda corrigant.
- 17 Monasteria, quæ generalibus Capitulis non subsunt, nec suos habent visitatores Regulares, si monita in congregationes se se non receperint, in omnibus Episcopi iurisdictioni subiecta sunt.
- 18 Visitari debent ab Episcopo monasteria quauis, seu Ecclesia Regularium curam animarum annexam habentes quoad ipsam curam.